

ВІТАЛІЙ
ВИШИНСЬКИЙ

АСТЕРОЇДИ

музичні
об'єкти
для білих
і трохи
для чорних
клавіш

ВІТАЛІЙ ВИШИНСЬКИЙ

АСТЕРОЇДИ

**МУЗИЧНІ ОБ'ЄКТИ
для БІЛИХ
І ТРОХИ
для ЧОРНИХ
КЛАВІШ**

Київ
LAT&K
2017

УДК 780.616.432:78.087.1
ББК 85.315.4
В55

Вишинський Віталій

В55 Астероїди. Музичні об'єкти для білих і трохи для чорних
клавіш / Віталій Вишинський. — К. : LAT&K, 2017. — 24 с.
— ноти.

ISMN 979-0-9007137-1-1

У виданні подано твір для фортепіано соло сучасного
українського композитора Віталія Вишинського, створений протягом
2016–2017 рр. Для всіх поціновувачів сучасного музичного
мистецтва.

УДК 780.616.432:78.087.1
ББК 85.315.4

ISMN 979-0-9007137-1-1

© В. Вишинський, 2017
© А. Межуле, обкладинка, 2017

У кожної людини свої зорі. Для одних — тих, хто мандрує, — вони — дороговказ. Для інших це тільки маленькі вогники. Для вчених зірки — складна загадка. <...> Але всі ці зірки мовчать. А в тебе будуть такі зірки, яких більше ні в кого немає...

Антуан де Сент-Екзюпері, «Маленький принц»

ПЕРЕД ГРОЮ, АБО ЯК ВЛАШТОВАНА ІСТОРІЯ

Дарума раптом відчув, що втомився. Від багатогодинного сидіння затерпли ноги, нила шия, починала боліти голова. Подумав: «Треба перепочити».

Він готувався до лекції, яку мав невдовзі прочитати для доволі широкого кола людей, зацікавлених сучасною музикою. Але ниття у шиї заважало зосередитися на роботі, потребувало уваги, тож Дарума підвівся і зробив кілька колових рухів головою. Стало трохи легше. Треба переключитися на щось інше. Facebook? Але тут чаїлася небезпека. Він знав, що так звана хвилинка в соціальній мережі могла затягтися надовго. «Така нині нова техніка медитації», — констатував із жалем.

Колись давно Дарума практикував медитацію по-справжньому. Це була медитація на стіну, і він досяг у цьому неабиякого прогресу — зрештою, тому він і обрав собі нікнейм Дарума. Але тепер усе інакше: *всі* медитують на стіну — на *віртуальну стіну* свого акаунта в соціальній мережі чи просто на екран смартфона. І роблять це годинами, днями, роками!

«O tempora! O mores!» — із сарказмом подумав Дарума і без подальших вагань відкрив сторінку Facebook.

Переглянувши стрічку новин, він згадав слова, якими колись охарактеризував користувачів Facebook мудрий друг Фукурокудзю. На його думку, усі вони поділяються на вуайеристів та ексгібіціоністів. Сам Фукурокудзю був стовідсотковим вуайеристом, тоді як Дарума — десь посередині.

Думки знову повернулися до лекції — до музики, яку Дарума добирав для слухачів. Він усвідомив, що сьогодні більше не хоче цим займатися. Тож зробив на своїй сторінці допис і пішов на кухню варити каву.

Зміст допису був такий: *«Я раптово для себе усвідомив, що зовсім не маю бажання слухати твори композитора Ш., проте є нестримне бажання послухати музику композитора Б.»*

За деякий час повернувшись до комп'ютера, Дарума побачив на сторінці Facebook червону відмітку — під дописом з'явився коментар. Його написав Хотей. Дарума анітрохи не здивувався: той писав багато й часто, мав думки щодо всього на світі й усюди прагнув залишити коментар. Дописи Хотей були дотепні, інформативні, у міру саркастичні. Його всі любили; щоправда, старалися з ним не сперечатися. Дарума поважав Хотей не лише за веселу вдачу і гострий розум, а й тому що підозрював, що той ще й досі практикує медитацію.

Хотей написав: *«Чомусь спершу на думку спали горішні рядки таблиці для перевірки гостроти зору: Ш Б М Н К... Але продовжуючи тебе, я зазначив би, що із превеликим задоволенням послухав би композитора М., ще й не одного. А щодо композиторів Ш., то одного з них я дві години поспіль нині вчив і зовсім знесилився, хоча зазвичай так не втомлююся. Відтак послухав один із ранніх творів іншого композитора Ш. і добре відновив сили. Думаю, що крім перших літер, цим «Ш Б М Н К» потрібно призначати якісь індекси. Наприклад, Ш1-1810, Ш2-1810, Ш-1906, Ш-1928. Заразом і музичну літературу нарешті можна було б вивчити (це я про себе, звісно)».*

Не встиг Дарума дочитати, як з'явився ще один коментар — від Бендзайтен, яка зазвичай писала мало, зате влучно. *«Це тому, що вона медитує та прагне до всього підходити з позиції усвідомленості»,* — із захопленням, ба навіть із крихтою заздрості подумав Дарума і став читати її коментар.

«І будуть вони подібні до астероїдів, що вільно блукають у просторі музичного космосу», — написала Бендзайтен.

Дарума зрозумів, що йому вже час щось відповісти. (Facebook-minute давно переросла у Facebook-hour, тож було вже не страшно загуснути в тенетах мережі.)

Він написав відповідь Хотей: *«Але не дуже зрозуміло тоді, про якого з Ш-1810 йдеться, хто з них перший, а хто другий? Тут потрібен ще якийсь маркер. Місяць? День? То їх потрібно пам'ятати, а тут проблема рік згадати (це я, звісно, про себе)».*

Хотей не змусив на себе довго чекати: *«Я ось що подумав: може, доцільніше їх розсортувати за роками не народження, а смерті? Так буде традиційніше».*

«Давайте все-таки не за роками смерті», — одразу зауважила Бендзайтен.

Від Хотей прийшло пояснення: *«Розумію, це виглядає дещо похмуро, але ж у нашому улюбленому Середньовіччі була саме така практика, чи не так? Коли в не аристократичній родині народжувалася дитина, цей факт фіксували дуже недбало.*

Утім якщо людині вдавалося вижити, та й ще посісти якесь значиме місце у політичному чи культурному житті суспільства — за нею уже стежили уважно та прискіпливо. Що ж у результаті? Практично про всіх великих композиторів XIV-XVII століть знаємо доволі приблизно, коли вони народилися, проте точно відомо, коли померли. Нічого не вдієш — *так влаштована історія*».

На тому розмова завершилася, але Дарумі було більш ніж достатньо.

Він думав.

Думав про астероїди — ці космічні об'єкти, такі великі, що вони можуть уподібнитися зіркам, але не є ними й ніколи не стануть. Щоправда, інколи цим словом позначають малі планети, але це суті не змінювало. Астероїд — подібний до зірок. Саме так перекладається із грецької це слово, яке придумав не Вільям Гершель, як довго вважали, а Чарльз Бьорні, добре відомий Дарумі як композитор та історик музики. Якщо бути зовсім точним, то Бьорні це зробив з подачі свого сина — Чарльза Бьорні-молодшого, — утім Дарумі було байдуже: *історична правда його не хвилювала*. Він уже був зосереджений на іншому. Думки роїлися в голові Даруми, і він ледь не вперше за тривалий час пожалкував, що закинув медитацію.

«Астероїди, астероїди, астероїди», — як мантру повторював він. «Подібні до зірок! Зірки. Космічні об'єкти. Об'єкти. *Музичні об'єкти — Стравінський — композитор-зірка... Біле. Чорне. Багато білого, мало чорного. Трохи чорного! Астероїди... Астероїди — подібні до зірок...*»

Дарума розправив плечі. Із подивом помітив, що голова зовсім не болить. «Творчість — найкраща медитація», — пробурмотів Дарума і відкрив програму нотного набору.

От цікаво — навіщо зірки світяться.

Певно, для того, щоб кожен зміг колись відшукати свою зірку.

Антуан де Сент-Екзюпері, «Маленький принц»

Астероїди

музичні об'єкти для білих і трохи для чорних клавiш

Maestoso, poco pesante ♩ = 69

sempre rubato церемоніально

C-1912

The first system of the musical score is for piano C-1912. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The time signature is 4/4. The piece begins with a fermata over the first measure. The first staff has a dynamic marking of *f* and a hairpin crescendo. The second staff has a dynamic marking of *ff* and a hairpin crescendo. There are several fermatas and accents throughout the system. A boxed exclamation mark is placed above the final measure of the first staff.

Натиснути без звуку. Грати так до знаку (-)

The second system of the musical score continues from the first. It consists of two staves. The first staff has dynamic markings of *mp*, *mf*, *ff*, and *mp*. The second staff has a dynamic marking of *mp*. There are several fermatas and accents throughout the system. A boxed exclamation mark is placed above the final measure of the first staff.

The third system of the musical score continues from the second. It consists of two staves. The first staff has dynamic markings of *f*, *p*, and *f*. The second staff has a dynamic marking of *p*. There are several fermatas and accents throughout the system. A boxed exclamation mark is placed above the final measure of the first staff.

The fourth system of the musical score continues from the third. It consists of two staves. The first staff has dynamic markings of *mp* and *f*. The second staff has a dynamic marking of *f*. There are several fermatas and accents throughout the system. A boxed exclamation mark is placed above the final measure of the first staff.

! Упродовж усієї п'єси відпускання клавiш має бути артикульованим: чітким, активним. Аби досягнути належного ефекту луни, потрібно чітко витримувати тривалості нот, бути уважним у паузах, аби не відпустити клавiшу раніше чи пізніше

19 *poco pesante*

mf

підкреслити

23

f

27

piu f

31

meno f

rit.

35

sfz

attacca

Натиснути без звуку

31.08.2016

26

sub. *p* *mp*

31

cresc. *f*

36

piu f

40

fp

44

ff *sffz sffz sffz* *sffz* lunga

19.10.2016

19 *poco rit.*

23 *a tempo rit.* *a tempo sostenuto* *rit.*

senza Ped.

28 *a tempo* *misterioso* *rit.*

quasi campana Ped.

12.09.2016

Ночами я люблю слухати зорі. Неначе вчувається передзвін
п'ятисот мільйонів дзвіночків...

Антуан де Сент-Екзюпері, «Маленький принц»

Vivo energico ♩ = 90

staccatissimo
дзвінко

A-1939

Нагиснути без звуку. Утримувати до знаку (-)
senza Ped.

20

22

ніби здалеку   *поступово наближуючись*

sffffz   *pp*

(-)

23

ff   *sffz*   *fff mp*

Ped.   *   *Ped.*

26

ff   *f*

*

Після Гри, АБО ОСТАННІЙ АСТЕРОЇД

Фінальні звуки давно згасли, але Дарума продовжував непорушно дивитися на монітор комп'ютера. Нарешті відвів погляд, зітхнув і вкотре запитав себе: чи є цей останній астероїд завершальним? Чи виникає відчуття закінченості, цілісності?

Звісно, можна було не перейматися цим, адже Дарума знав: у сучасній композиції певна відкритість форми, розімкнута концепція, загалом відчуття недоговореності часто створювали у слухача враження глибини та змістовності, якогось ледве вловимого нового «духовного виміру»... Словом, багато такого, про що всі сперечаються, але це насправді мало стосується музики. Утім, публіка таке любить. Публіка навіть такого прагне, і композитори свідомо чи несвідомо їй у цьому догоджають...

«Брррр, відволікся!» — і Дарума повернувся думками до астероїда А-1939.

«Чи цього достатньо?» — знову запитав себе.

Дарума сумнівався. Це тривало вже доволі довго, але він так і не знаходив рішення. Думав, що було б гарно закінчити цикл компромісом між чорним і білим, їх рівноправ'ям. Тим паче, що для музичного втілення цієї ідеї вже давно розроблено спосіб, чи радше створено особливу композиційну техніку — дванадцятитоновість композитора Ш.

Дарума згадав свій допис, у якому писав про небажання слухати музику композитора Ш. Згадав і про те, що через деякий час зробив дещо іронічний припис: мовляв, не втримався і зрештою повернувся до музики Ш. — мужнього представника віденського музичного модерну, пойнятого нездоровим бажанням стати генеральним представником, адже тоді він не буде схожим на торговельного агента, який не дає себе виставити у двері! На що гостромовний Хотей відповів: «Навіть за великого бажання Ш-1874 у двері не виставиш. Хоча, звісно, можна було

би спробувати, але тоді той влізе у вікно, а разом ще й прихопить *B-1883*, а головне — *B-1885*».

Це було смішно і водночас правдиво. *Ш-1874* (а йшлося, звичайно, весь час саме про нього) ліз у думки Дарумі, каламутив їх, висував аргументи (доволі логічні!) щодо гострої необхідності в астероїді його імені. Дарума пручався, але робити це було дедалі важче. Зрештою він здався, розпочавши роботу над іще однією п'єсою циклу. В основу поклав дуже давній твір, у якому опановував засади техніки, запропонованої свого часу *Ш-1874*. П'єса була характерною, рухливою і починалася так:

Він скомпонував її досить швидко, але результат був незадовільним. Прикро, але *Ш-1874*, очевидно, мав піти...

Утім спокій Дарума так і не отримав. Він радився з друзями, показував роботу Бендзайтен, якій здалося, що в такому вигляді цикл може існувати, але впевненості в її голосі Дарума не почув.

Він сидів уже котрий день і не міг знайти рішення — правильне рішення! У тому й була проблема — Дарума мав знайти саме *правильне рішення*, і воно мало бути саме *його* рішенням. А він сумнівався!

Знову в думках виринув *Ш-1874*, що якимось сказав: справжній художник має довіряти своїм творчим інстинктам, адже в них знаходять віддзеркалення Вища Воля.

«А що він іще говорив?» — замислився Дарума, прямуючи до книжкової шафи. Він взяв із полицки книжку з висловлюваннями *Ш-1874* і почав її гортати. Вже на другій сторінці прочитав думку *Ш-1874* про те, що твір створюється під тиском почуття форми, яке говорить композиторові, що той повинен написати, а що — виключити. Почуття форми Даруми говорило, що *Ш-1874* потрібно виключити, але водночас він має бути.

«Що за халепа!» — роздратовано подумав Дарума і закрив книжку.

Очі швидко побігли далі полицкою. Погляд вихопив чимале дослідження, присвячене творчості *Ш-1874*, яке Дарума взяв, розгорнув будь-де і прочитав: «Головною подією творчості є осяяння, неочікуване відкриття, прозріння, яке приходить із сфери підсвідомого».

Даруму схвилювали ці слова. Він став розмірковувати щодо свого стану в ці дні. Раптом помітив, як на зміну сумнівам десь із глибин свідомості поступово спливає відчуття, що відповідь ось-ось буде знайдено.

«Цікаво, — подумав Дарума, — чи винятково своєю музикою Ш. впливав на хід музичної історії, на своїх учнів, на сучасників? Можливо, дівішими були його уявлення про музичне мистецтво, його думки про музику, слова, якими він говорив та писав про неї? А говорив він, як відомо, багато, голосно й безапеляційно, ще й дуже ображався, якщо інші не знаходили слів для нього самого та його відкриттів».

Стоп! Ось воно! Про Ш-1874 не могло бути Музики, про нього могло бути лише Слово — от що усвідомив Дарума. Помилкою було те, що він увесь час шукав музичні звуки, тоді як потрібно було шукати слова. За іронією долі Ш-1874 таки вліз до циклу — через вікно!

Дарума поворушив мишкою, аби вивести комп'ютер із режиму сну, відкрив текстовий редактор і набрав SCH-1874. Завдяки напівжирному стилю та чорному кольору напис дуже рельєфно проступав на чистому білому тлі віртуального аркуша у вікні програми.

Дарума усміхнувся. На душі було вільно і весело.

*Я житиму на одній із зірок, я там сміятимусь, і
коли ти дивитимешся вночі на небо, це буде так, наче
сміються усі зірки.*

Антуан де Сент-Екзюпері, «Маленький принц»

ЗМІСТ

<i>Перед Грою, або Як влаштована історія.....</i>	<i>3</i>
АСТЕРОЇДИ.	
Музичні об'єкти для білих і трохи для чорних клавіш.....	6
C-1912.....	6
S-1882.....	7
H-1895.....	9
[B]-? unexplored.....	11
A-1939.....	12
<i>Після Гри, або Останній астероїд.....</i>	<i>16</i>

НОТАТКИ АВТОРА

Після тривалих розмов із друзями, коли твір був майже на шляху до друкарні, стало очевидно, що потрібно дати відповіді на запитання, які виникали під час обговорень. Центральних запитань було три: *що це таке? як це виконувати? для кого це?* Спробую дати короткі відповіді, адже маю чесно зізнатися, що й сам до кінця не розумію, що до чого та як все це має бути влаштовано.

Перше, що необхідно зауважити: цей твір не є звичним фортепіанним циклом, а є чимось більшим, адже слова — його невід’ємна складова. Вони доповнюють музичну частину, переплітаються, зливаються із нею, а відтак мають для твору як концепційну, так і структурну значимість. Загалом ситуацію можна описати, використовуючи такі об’ємні поняття як *текст* чи *нарратив*. Важливо — для того, хто звернеться до твору, він має стати *приводом для створення власного тексту* (чи *нарратива*). Саме тут прихований ключ до відповіді на друге запитання: *виконавець вільний сам знаходити форму та формат, у яких твір може бути звершений*. До того ж під виконавцями я розумію не лише піаністів, а й тих, хто пише і говорить про музику, її авторів, їхній час та їхню історію. Отже, «Астероїди» для *тих, хто любить мислити музикою, замислюватися про музику, висловлюватися музикою; для тих, хто не зупиняється у своєму прагненні шукати*.

P.S. Вперше частини твору були виконані Анастасією Стовбур в Турині, Італія. Прем’єра усього твору була здійснена Світланою Позднишевою (фортепіано) та Орестом Смовжем (читання) в рамках фестивалю Dzenzelivka Classical Week - 2017, Україна.

Віталій Вишинський
Київ, 24 липня 2017 року

НОТАТКИ ВИКОНАВЦЯ

Нотне видання

Віталій Вишинський

АСТЕРОЇДИ. Музичні об'єкти для білих і трохи для чорних клавіш

Друкується в авторській редакції.

За зміст і якість поданих матеріалів відповідає автор.

Автор — В. Вишинський

Дизайн обкладинки — А. Межуле

Редактори — Н. Вишинська, Т. Кузьменко

Комп'ютерний набір тексту та нот — В. Вишинський

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в Інтернеті без письмового дозволу автора. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.

Підп. до друку 08.08.2017. Формат 60x84/16. Папір офсет.

Гарнітура «Palatino Linotype». Ум. друк. арк. 2,79.

Тираж 100 пр. Зам. № 17.08.08-2.

ПВТП «LAT&K»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 181 від 15.09.2000 р.

Надруковано Print Quick

Тел.: 235-75-28, 235-00-09